

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

ШИМЕЧКО Орест Степанович

УДК 351. 84:35.072.2:342.5

**РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ОХОРОНИ
ЗДОРОВ'Я У ПЕРІОД СУСПІЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ**

25.00.02 – механізми державного управління

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата наук з державного управління

Черкаси – 2025

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Національному університеті цивільного захисту України.

Науковий керівник:

доктор наук з державного управління, професор
АЖАЖА Марина Андріївна,
Запорізький національний університет, професор
кафедри управління та адміністрування.

Офіційні опоненти:

доктор наук з державного управління, професор
ПАРУБЧАК Іван Орестович,
Львівський національний університет ветеринарної
медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького,
ректор;

доктор наук з державного управління, професор
АНТОНОВА Людмила Володимирівна,
Чорноморський Національний університет імені
Петра Могили, професор кафедри обліку і аудиту.

Захист відбудеться «22» серпня 2025 р. о 13.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 64.707.03 Національного університету цивільного захисту України за адресою: 18034, м. Черкаси, вул. Онопрієнка, 8, зал засідань (1-й поверх).

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного університету цивільного захисту України за адресою: 18034, м. Черкаси, вул. Онопрієнка, 8.

Автореферат розісланий «22» липня 2025 р.

Вчений секретар
Спеціалізованої вченої ради

Сергій ТАРАСОВ

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. На сучасному етапі ефективна участь держави і громадянського суспільства у формуванні та реалізації державної соціально-гуманітарної політики, виробленні управлінських рішень з питань охорони здоров'я, посилення уваги до цієї сфери не є випадковими. Адже питання гуманітарної безпеки, громадського здоров'я, соціального забезпечення, вартості та доступності лікування, соціальних умов проживання стосуються інтересів широких верств суспільства. Будучи багаторівневою системою сфера охорони здоров'я реалізує механізми державного управління у публічному і приватному секторах охорони здоров'я.

Проблематика сфери охорони здоров'я у період суспільних трансформацій сьогодні є характерною для будь-якої з держав незалежно від її соціально-економічного рівня розвитку. Постає питання як зменшити негативний вплив трансформацій, економічне навантаження на бюджет держави, а також психологічне та матеріальне навантаження на громадянське суспільство. Розвинуті країни, де громадянин і реалізація його прав мають найвищу цінність трансформують моделі формування державної політики у сфері охорони здоров'я у відповідь на сучасні виклики.

Соціальні обмеження у правовому режимі воєнного стану провокують психологічну втому, агресію, побутове насильство, зростання числа сімейних сварок та розлучень. Суспільні трансформації стали несподіваним і важливим каталізатором для структурування економічних, політичних та соціокультурних контурів нової моделі громадянського суспільства. Забезпечення права на охорону здоров'я громадян не може бути проігноровано органами державної влади через брак коштів. Держава, як інститут, який пов'язаний з громадянами взаємними правами та обов'язками зобов'язана створити умови для регуляції суспільно-владних відносин.

Зазначене ставить нові завдання перед сферою охорони здоров'я на всіх рівнях, а відповідно й органами державної влади у соціально-гуманітарній політиці. Поставлені завдання стають основою для пошуку ефективних механізмів реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я у період суспільних трансформацій, вимагають наукового обґрунтування пропозицій у цьому контексті. Реалізація державної політики у сфері охорони здоров'я у період суспільних трансформацій у значній мірі залежить від знань, умінь, стимуляції, мотивації та фаховості спеціалістів, які відповідальні за організацію та надання медичних послуг.

Триваюча війна з російським агресором перевіряє на міцність національну систему охорони здоров'я в Україні, потенціал протидії, ступінь готовності та швидкість реагування на стрімкі трансформації. Сучасний етап акцентує нагальну необхідність підвищення кваліфікації медичних кадрів, як невід'ємної частини системності сфери охорони здоров'я. Щоб забезпечити необхідний захист у боротьбі за порятунок життів, першочергова увага повинна приділятися створенню для лікарів та медсестринського персоналу гідних і безпечних умов

праці. Органи влади формують нову систему механізмів реалізації державної політики, реалізувати які потрібно у сукупності із застосуванням нових моделей управління на всіх рівнях.

Стратегія розвитку системи охорони здоров'я на період до 2030 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2025-2027 роках визначила ключові проблеми, потенційні напрями і шляхи їх розв'язання для формування ефективної державної політики у сфері охорони здоров'я, а саме, включаючи глибинні організаційно-нормативні трансформації та реалізацію нових управлінських механізмів. Системного значення при реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я також надається відкритому діалогу між медичними працівниками закладами системи охорони здоров'я і пацієнтами.

В Україні у зв'язку з ростом числа госпіталізацій під час воєнних дій стала широко практикуватися понаднормова робота, медпрацівників обмежили у праві на відпустку, щоб забезпечити постійну присутність достатньої кількості фахівців. Також, потребує удосконалення чинна нормативно-правова база в контексті координації суспільно-владних відносин, що виникають у зв'язку з правовим режимом воєнного стану в Україні під час суспільних трансформацій.

Теоретико-методологічні засади державної політики, механізми державного управління, шляхи вирішення ключових завдань реалізації державної політики в умовах суспільних трансформацій, багатогранність управлінських рішень у соціальній й політиці у своїх наукових розробках досліджували: В. Авер'янов, В. Бакуменко, А. Балашов, А. Дегтярь, С. Домбровська, Н. Калашник, Н. Леоненко, І. Лопушинський, І. Парубчак, П. Петровський, Л. Приходченко, Семенець-Орлова, В. Шведун та ін.

Питання теорії формування суспільно-владних відносин у контексті державного управління у сфері охорони здоров'я були предметом наукових досліджень українських учених: М. Білінської, В. Беляєва, Ю. Вороненка, Б. Герасимчука, Л. Жаліло, В. Загородного, Д. Карамішева, Б. Криштопи, В. Лехан, В. М. Лобаса, В. Москаленка, З. Надюка, Н. Нижник, В. Пономаренка, Я. Радиша, Г. Слабкого, І. Солоненка, О. Черниш, А. Уваренка. Формуванню нормативно-правової бази охорони здоров'я присвячені праці В. Бакуменка, Н. Болотіної, Т. Бахтеєвої, З. Гладуна, А. Лисової, В. Рудого, І. Сенюти, С. Стеценка, В. Савченко, В. Якубов'як та ін.

Шляхи реформування вітчизняної системи соціальних послуг стали предметом дослідження таких науковців і практиків, як К. Дубіч, Н. Кабаченко, О. Пищуліна, Т. Семигіна, Л. Сідельник, В. Скуратівський, О. Черниш та інших. Медико-організаційні, профілактичні технології попередження розвитку станів та розладів, асоційованих з психічним здоров'ям, їх доступність для системи медичної допомоги розглядали С. Глузман, І. Пінчук, О. Мишаківська, та ін.

Не применшуючи вагомості й значущості внеску зазначених учених можемо зазначити, що теоретичні та практичні аспекти формування та реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я в період суспільних трансформацій ще не стали предметом окремого комплексного наукового дослідження в Україні. Потребує удосконалення чинна законодавча та нормативно-правова база в контексті

державної політики регулювання суспільно-владних відносин, які виникають у зв'язку з триваючим правовим режимом воєнного стану, що породжує необхідність розробки механізмів реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я у трансформаційний період. Зазначене й зумовило вибір теми дисертаційного дослідження, визначило його мету та завдання.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертацію виконано в межах науково-дослідної роботи «Розробка наукових основ державного управління у сфері безпеки ринку соціально-економічних послуг України з точки зору цивільного захисту» (державний реєстраційний номер 0112U002587), що розробляється навчально-науково-виробничим центром Національного університету цивільного захисту України. Внесок автора полягає у розробці науково-теоретичних засад реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я у період суспільних трансформацій, а також досягнення зменшення рівня соціально-економічного впливу правового режиму воєнного стану в Україні на соціум.

Мета та завдання дослідження. Мета дисертаційного дослідження полягає у науково-теоретичному обґрунтуванні формування державної політики у сфері охорони здоров'я у період суспільних трансформацій і розробці практичних рекомендацій для органів державної влади з ефективної реалізації управлінських механізмів на сучасному етапі правового режиму воєнного стану.

Для реалізації поставленої мети було визначено наступні завдання:

- проаналізувати проблематику сфери охорони здоров'я у період суспільних трансформацій як об'єкту державного впливу;
- дослідити зарубіжний досвід реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я у період суспільних трансформацій;
- обґрунтувати державно-приватне партнерство у суспільно-гуманітарній сфері щодо системної взаємодії з інституціями громадянського суспільства;
- визначити напрями реформування державної політики охорони здоров'я внаслідок функціонування правового режиму воєнного стану;
- удосконалити механізми реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я у період суспільних трансформацій в Україні;
- надати практичні рекомендації органам державної влади щодо суспільно-владної взаємодії у сфері охорони здоров'я на сучасному етапі в Україні.

Об'єкт дослідження – державна політика у сфері охорони здоров'я на сучасному етапі трансформацій.

Предмет дослідження – реалізація державної політики у сфері охорони здоров'я у період суспільних трансформацій.

Методи дослідження. Для реалізації поставленої мети було використано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів, а саме, теоретичні: абстрагування, конкретизації та узагальнення теоретичних положень у наукових джерелах для визначення сучасного стану дослідження проблеми, розробки удосконалення механізмів реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я; факторного аналізу для визначення детермінантів розвитку системи охорони здоров'я, як об'єкту державної політики; термінологічного аналізу для

визначення базових понять понятійно-категорійного апарату дослідження; прогностичного аналізу системних змін у сфері охорони здоров'я для з'ясування соціально-економічних наслідків від суспільних трансформацій.

Також був використаний комплекс емпіричних методів дослідження: спостереження – для розв'язання завдань дослідження; порівняння – для співставлення механізмів реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я України та зарубіжних країн; критеріального аналізу для перевірки ефективності функціонування установ охорони здоров'я з результатів реалізації державної політики охорони здоров'я у період суспільних трансформацій.

До спеціальних наукових методів дослідження, належать: аналітико-синтетичний (аналіз наукової літератури, співвідношення дефініцій); формальнологічний (з'ясування принципів діяльності органів державного управління в контексті реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я); нормативно-правовий аналіз (порівняння нормативно-правових актів, аналіз закономірностей розвитку законодавчої бази у сфері охорони здоров'я під час трансформацій), аналіз ситуацій (опис конкретних ситуацій у функціонуванні інституцій та об'єктів сфери охорони здоров'я).

У дисертаційній роботі знайшли відображення публікації, що ґрунтуються на сучасному дослідницькому матеріалі монографіях, дисертаційних роботах, матеріалах наукових конференцій у сфері реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я, в період суспільних трансформацій, відповідно до завдань, що поставлені у дисертаційному дослідженні.

Наукова новизна одержаних результатів визначається особистим внеском автора у вирішення актуального завдання в науці державного управління, що полягає у формуванні науково-теоретичних засад та наданні практичних рекомендацій органам влади з реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я на сучасному етапі суспільних трансформацій.

Найбільш значущими результатами дослідження, що становлять наукову новизну, розкривають сутність роботи та виносяться на захист, є наступні:

уперше:

– науково обґрунтовано управлінські підходи в реалізації державної політики охорони здоров'я у період суспільних трансформацій з протидії соціально-економічним загрозам на основі ефективного організаційно-правового забезпечення та сучасного інтегративного й цілеспрямованого впливу в суспільно-владній взаємодії спільно з інституціями громадянського суспільства на засадах солідарності й толерантності;

удосконалено:

– програмно-ціннісні засади механізмів державної політики у сфері охорони здоров'я в період суспільних трансформацій: нормативних, економічних, організаційних, соціальних, інформаційних, політичних із ефективним функціональним базисом для їхньої реалізації, яка забезпечується діалоговою формою відносин у суспільно-владній взаємодії між закладами охорони здоров'я, органами державної влади, громадянами та організаціями і об'єднаннями соціально-гуманітарного напрямку;

– систематизація реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я в період функціонування правового режиму воєнного стану в частині виокремлення ціннісного базису активного довголіття, соціального значення дотримання санітарно-епідеміологічних норм, актуалізації соціально-психологічної адаптації населення, застосування новітніх форм державно-приватного партнерства у сфері охорони здоров'я через надання якісних медико-соціальних послуг громадянам;

дістали подальшого розвитку:

– напрями формування та реалізації і змістове наповнення національних й регіональних програм із проблематики комплексної протидії соціально-економічним загрозам соціуму, які дозволяють удосконалити форми співпраці у суспільно-владних відносинах із обґрунтуванням застосування інтегрального підходу в державній політиці охорони здоров'я на сучасному етапі в Україні;

– управлінські принципи формування та реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я в період суспільних трансформацій шляхом визначення основних сучасних тенденцій у громадянському суспільстві, окреслення ціннісного базису збереження активного довголіття за умов ефективної діяльності органів державної влади, місцевого самоврядування та неурядових організацій.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що основні теоретичні положення, висновки та рекомендації дисертаційної роботи можуть бути реалізовані у роботі органів державної влади на національному і регіональному рівні в контексті результативності прийнятих заходів з вирішення медико-соціальних проблем під час суспільних і гуманітарних трансформацій.

Результати дисертаційного дослідження впроваджено у діяльності таких державних і громадських інституцій, як:

Комунальне некомерційне підприємство Стебненська міська лікарня – з метою вдосконалення освітнього процесу, посилення практичної підготовки студентів у сфері управління медичними закладами в умовах суспільних трансформацій, а також підвищення обізнаності щодо ролі державної політики охорони здоров'я у зміцненні соціальної безпеки (довідка про впровадження від 20.05.2025 р. № 305).

Інститут медико-соціальних ініціатив «Лідер» – під час науково-просвітницької діяльності щодо висвітлення сучасних аспектів соціально-гуманітарної тематики і реформаторських підходів у реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я для впровадження в якості новітніх технологій у форматі суспільно-владної взаємодії (довідка про впровадження від 22.05.2025 р. № 1);

Медичний центр «Нейроклінік» – під час моніторингу механізмів реалізації державної соціальної політики на засадах державно-приватного партнерства та розробки нових ключових аспектів соціально-гуманітарної проблематики, які є важливими для реформаторських підходів та ефективними на практиці (довідка про впровадження від 15.05.2025р. № 22/05-1);

Комунальне некомерційне підприємство «Центр первинної медико –

санітарної допомоги Самбірської міської ради» – під час обґрунтування ролі системного впливу сфери охорони здоров'я як стратегічного напрямку державної політики та використані у навчально-методичних комплексах та методичному забезпеченні професорсько-викладацького складу університету у викладанні дисциплін із соціально-гуманітарної тематики (довідка про впровадження від 25.05.2025р. № 145).

Особистий внесок здобувача. Наукові результати, положення, розробки та висновки дисертаційної роботи є підсумком особистих досліджень автора. Безпосередній внесок здобувача у наукових працях, підготовлених у співавторстві, зазначений у списку опублікованих праць за темою дисертації.

Апробація результатів дослідження. Основні ідеї та положення було оприлюднено на наукових конференціях, семінарах та конгресах, зокрема: *Публічне управління у сфері цивільного захисту: освіта, наука, практика* Міжнародна науково-практична інтернет-конференція (Черкаси, 27 березня 2025р.); *Стратегія розвитку агровольтаїки: стан виклики та кроки впровадження в Україні* Міжнародна міжгалузева конференція (Київ, 8 квітня 2025 р.); *Проблеми управління суспільним розвитком в умовах криз та післякризового відновлення* Науково-практична конференція за міжнародною участю (Київ, 21 листопада 2024 р.); *Національна безпека в умовах війни, післявоєнної відбудови та глобальних викликів XXI століття* Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю (Житомир, 12–13 грудня 2024 р.); *Теоретико-практичні засади управління, економіки та природокористування: аспекти реінтеграції Криму в господарський комплекс України: матер.* VIII Міжнародна науково-практична конференція (Київ, 14 листопада 2024р.).

Публікації. Основні положення дисертаційної роботи опубліковано в 10 наукових працях, із них 5 статей у наукових фахових періодичних виданнях України і 5 тез у матеріалах науково-практичних конференцій.

Структура й обсяг дисертації. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг роботи становить 245 сторінок, обсяг основного тексту – 166 сторінок. Дисертація містить 6 рисунків, 24 додатки, список використаних джерел налічує 274 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет дослідження, описано методи, наукову новизну, практичне значення одержаних результатів, наведено дані про апробацію отриманих результатів і публікації автора за темою дисертації.

У **першому розділі** дисертації *«Науково-теоретичні засади формування державної політики охорони здоров'я у трансформаційні періоди»* розкрито теоретичні та методологічні підходи у дослідженні функціонування сфери охорони здоров'я як об'єкту державного впливу, охарактеризовано понятійно-категоріальний апарат формування державної політики у сфері охорони здоров'я на сучасному етапі, здійснено інституційний та нормативно-правовий аналіз

організаційного забезпечення сфери охорони здоров'я під час суспільних трансформацій.

На сучасному етапі суспільні трансформації мають більш реальну глобальну небезпеку ніж безпосередні військові дії, а світова спільнота інвестує значні суми у розвиток військової сили і значно менші у розвиток системи охорони здоров'я. Значна частина громадян схильні нижче оцінювати власний ризик ніж ризики оточуючих, а суб'єктивний оптимізм вимагає комплексного усвідомлення існуючої ситуації. У реакціях світової спільноти на глобальні військові дії можна знайти чимало спільних практик, які на перший погляд можна було б віднести до відмінностей, проте їх сенс є однаковим. Державна влада координує діяльність у сфері охорони здоров'я, оскільки це обумовлено розвитком ринку медичних послуг та імперативом про соціальну справедливість.

Громадяни повинні мати право на отримання принаймні визначеного мінімуму медичної допомоги незалежно від рівня їх доходу і забезпечити таке право є обов'язком держави. За умов можливої негативної реакції з боку соціуму влада вдається до жорстких дій, оскільки інших ефективних заходів у її арсеналі немає. Системний аналіз в контексті поточної ситуації війни з РФ дає повну картину адекватності вжитих заходів і механізмів реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я в залежності від соціальних запитів. Страх перед хворобами у суспільства є одним з основних, тому будь-яке форсоване поширення інформації сприймається із значною вірою в порівнянні з іншими соціальними загрозами.

Широкий перелік нормативно-правових актів, що регулюють сферу соціальної та гуманітарної безпеки обумовлений тими потенційними інтересами громадянського суспільства, що існують на даний час, динамікою їх впливу на суспільно-владні відносини. Недавно прийняті нормативно-правові акти впорядковують, класифікують та визначають умови і процедурні питання особливих режимів суспільного життя, передбачають можливі заходи їх попередження, обмежень громадян і обсяг їх додаткових обов'язків перед державою. Правовий режим воєнного стану в Україні характеризуються невизначеністю, негативними соціально-економічними наслідками, що створюють потенційну загрозу для суспільства та життєдіяльності громадян.

Оскільки громадське здоров'я і суспільне благополуччя тісно пов'язані з соціальними детермінантами, необхідно зміцнювати соціальний капітал за допомогою удосконалення управлінських механізмів. Покращення технічної оснащеності лікарняних установ і збільшення фінансування їх діяльності дозволить лише частково зменшити високі показники смертності та в незначній мірі вплине на рівень захворюваності населення. Соціально-психологічні відхилення у населення, пов'язані з військовими діями вже спостерігаються масштабно. Зазначені соціально-психологічні реакції можуть мати довгострокові наслідки для здоров'я громадян і вимагати подальшого лікування, що збільшує витрати у сфері охорони здоров'я.

Для підвищення ефективності медико-соціальних заходів необхідно завчасно розробити прогностичні моделі динаміки, визначити фактори ризику

погіршення здоров'я населення, реалізовувати пріоритетні профілактичні заходи. Більш високий ступінь отриманої офіційної інформації корелює з більш низьким психологічним стресом, а підтримка психічного здоров'я, ймовірно, допоможе громадянам легше подолати наслідки війни. Не існує сумніву щодо фундаментальної цінності життя і сьогодні необхідні цілеспрямовані зусилля для збереження здоров'я у суспільстві та забезпечення безпеки лікування.

Органи державної влади мають вдаватися до професійної допомоги волонтерів, військовослужбовців, лікарів, які вийшли на пенсію, студентів старших курсів медичних вузів і медичних сестер. Сьогодення підкреслює нагальну необхідність трансформації державної політики щодо наповненості ресурсами галузі охорони здоров'я. У державній гуманітарній політиці сучасні інноваційні підходи повинні полягати у мобілізації організаційних якостей, горизонтальній взаємодії та ефективній реалізації управлінських механізмів. Під час суспільних трансформацій моделі поведінки громадян змінюються, часто вони не пристосовані до обставин, що вимагають особливого догляду, отже, слід звернути увагу на зв'язок соціальної солідарності у суспільстві, який полягає на взаємодопомозі.

Ключовим при формуванні управлінських підходів у сфері охорони здоров'я є забезпечення безпеки і здоров'я медпрацівників, прозорість та своєчасність поширення інформації. Велике значення також надається своєчасному наданню інформації та відкритому діалогу між медичними працівниками та адміністраціями в системі охорони здоров'я. Персонал галузі охорони здоров'я повинен повідомляти поточну інформацію про виконання клінічних протоколів, заходи і рішення, які забезпечують їх ефективність та про ситуації, які піддають медпрацівників небезпеці. Адміністрація та працівники лікарняних установ, що функціонують з високим навантаженням потребують психологічної підтримки для подолання наслідків надмірної тривалості змін, високої інтенсивності роботи.

У другому розділі дисертації – *«Аналіз реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я у період суспільних трансформацій»* вивчено психологічні та соціокультурні аспекти реалізації державної гуманітарної політики з дотримання прав людини, проаналізовано інноваційні аспекти у державній політиці у сфері охорони здоров'я на засадах соціального партнерства, запропоновано систематизацію управлінських підходів у контексті сучасної інституціоналізації медико-соціального забезпечення, удосконалено форми регламентації роботи лікарняного персоналу під час правового режиму воєнного стану в Україні.

Глобальні соціально-економічні наслідки суспільних трансформацій виявилися більш серйозними, ніж передбачалося і це призвело до погіршення макроекономічних показників. Проблеми в реальному секторі економіки, на ринку праці, у соціальній сфері мають особливу природу і не можуть трактуватися з точки зору стандартних підходів до аналізу економічних і фінансових криз. Соціально-економічна криза проявляється як у вигляді стрімкого стиснення попиту у зв'язку з сильним падінням доходів населення, так

і в колапсі пропозицій, оскільки багато компаній банкрутують. Сьогодні необхідні заходи державної підтримки, забезпечення медичного сервісу суб'єктами бізнесу, від ефективності яких багато у чому буде залежати їх гідний вихід з ситуації, що склалася.

Пріоритет особистості лікаря в процесі його професіоналізації визначає успіх і ефективність діяльності, удосконалення лікарської праці вимагає безперервної соціалізації та професіоналізації. У нових суспільних реаліях праця лікаря є складним процесом, успіх і повага обумовлені безперервним вдосконаленням його медичних знань, лікарським професіоналізмом, налагодженням ефективних комунікацій з пацієнтами. Усвідомлення лікарем себе як фахівця у медичній організації є умовою професіоналізації його особистості, пріоритет інтересів пацієнта при наданні медичної допомоги є головним життєвим імперативом.

Органи державної влади сьогодні повинні надавати рекомендації та інформацію щодо ризиків і вирішувати хоча б нагальні завдання на основі поточних інформаційних даних. Для спектру медико-соціальних послуг слід використовувати гарячі телефонні лінії, що дозволяють надати підтримку особам нездатним потурбуватися про себе самостійно із збором відомостей про потребуючих допомоги. Для максимально широкого поширення даної інформації у суспільстві слід використовувати й інші механізми, у тому числі надання даних в доступних форматах соціальних мережах. Важливою є специфікація посадових інструкцій для осіб, які здійснюють соціальний догляд й потрібно довести їх до відома усіх залучених сторін з тим, щоб вразливі категорії осіб не опинилися в небезпеці.

Удосконалення механізмів реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я, викликаних принципово різними ознаками і які, відповідно, передбачають використання абсолютно різних за рівнем обмежень заходів є суперечливою. Їх запобігання вимагають від органів державної влади і посадових осіб місцевого самоврядування різноспрямованих зусиль, адже при загостренні соціальних конфліктів переважають заходи державного примусу, а також заходи соціально-економічного захисту. Управлінські рішення повинні враховувати рекомендації у сфері охорони здоров'я, соціально-економічні прогнози і суспільно-політичний раціоналізм. Вони різняться за медичними, економічними і політичними аспектами в залежності від того, на що витратити фінансові ресурси і як їх залучити, якими національними міркуваннями можна поступитися на користь міжнародної скоординованої співпраці.

Як стверджують прогнози, соціально-економічне зростання в Україні почне відновлюватися, проте його темпи залишаються вкрай невизначеними і залежать від тривалості воєнних дій, а також ступеня стабілізації ситуації з торгівлею та інвестиціями. Наслідки суспільних трансформацій будуть впливати на процес відтворення людського капіталу різними шляхами та мати різні за формою і ступенем наслідки в залежності від особливостей розвитку суспільства у майбутньому. Збільшення тривалості продуктивного життя людей внаслідок зміцнення їх здоров'я є ключовим фактором компенсації зростання витрат на

охорону здоров'я, які пов'язані зі старінням населення.

Особливістю соціально-економічної кризи внаслідок військових дій на території нашої держави є те, що вона вплинула на більшу частину економіки приблизно одночасно, а негативний соціально-економічний вплив відчувався скрізь, навіть там, де до цього часу наслідки для економіки були незначними. Поєднання тісних торговельних зв'язків ускладнює вихід із економічної кризи через відсутність зовнішнього експортного попиту та розірвані глобальні канали постачання. Суспільні трансформації мають прямі соціально-економічні наслідки історичних масштабів, дані питання постійно обговорюються у дослідницьких групах макроекономістів. Незважаючи на спільні зусилля, навіть у двадцять першому столітті суспільство не може повністю контролювати ці загрози, а значні соціальні зміни глибоко постійно вписуються в постмодерний досвід, становлять глобальний виклик для сучасного світу.

В умовах суспільних трансформацій органи державної влади вдалися до запровадження надзвичайних ситуацій, якими виправдовувалося використання швидких, або спрощених процедур з метою створення правової основи для екстрених заходів із захисту громадського здоров'я для всіх сегментів суспільства. Зазначені рішення, хоча і процедурні за своїм характером, виявилися важливими та необхідними для того, щоб змінити звичайний порядок роботи, що дозволило прийняти важливі заходи соціально-економічного та гуманітарного характеру. Обставини, що виникли в період правового режиму воєнного стану, безумовно, виправдовують використання прискорених механізмів, до яких вдалися органи державної влади.

Як правило, зазначені процедури дозволяють пропускати ті, чи інші елементи нормального законодавчого процесу, проте в цілому цей процес повинен підкорятися принципам прозорості, інклюзивності та підзвітності, з тим, щоб була забезпечена легітимність і доступність законів та їх відповідність стандартам прав людини і верховенства права. Рекомендується у максимально можливій мірі забезпечити проведення інклюзивних громадських слухань та консультацій, у тому числі з використанням онлайн-платформ та забезпечити наявність у відповідних законодавчих актах гарантій функціонування демократичних інститутів.

У третьому розділі дисертації – *«Удосконалення державної політики у сфері охорони здоров'я в контексті соціальної безпеки в Україні»* – проаналізовано рівень соціальної та економічної безпеки громадян у нових суспільних реаліях на сучасному етапі, вивчено національну специфіку реформ у сфері охорони здоров'я у період правового режиму воєнного стану в Україні, запропоновано удосконалення механізмів реалізації державної політики охорони здоров'я в період суспільних трансформацій.

Рівний доступ усіх членів суспільства до якісних медичних послуг є важливим аспектом профілактики майнової нерівності та забезпечення соціальної справедливості у час зростання безробіття, оскільки відновлення після кризи вже не призведе до вихідного рівня. Далі слід очікувати подальшого розширення сервісів електронної держави починаючи від доступу до різного

типу держпослуг і закінчуючи розвитком електронної демократії. Розвиток отримують онлайн-сервіси, що дозволяють знизити число можливих контактів клієнтів один з одним і з працівниками органів державної влади. Це суспільство, в якому будуть домінувати механізми соціальної регуляції, соціального забезпечення для мінімального рівня гідного життя в обмін на обмеження громадянських прав, що вже є очевидним глобальним трендом, який веде до перегляду механізмів демократії на користь більш високого ступеня дисциплінарної регуляції суспільного життя.

Програми і заходи зазначеного характеру повинні передбачати механізми впровадження системного підходу в управлінську діяльність, підвищення рівня обізнаності суспільства щодо значення переваг його застосування з метою збереження здоров'я і соціального благополуччя громадян. Діяльність органів державної влади щодо ефективності системи охорони здоров'я у значній мірі залежить від знань, навичок, умінь, мотивації та розподілу фахівців, які відповідальні за організацію та реалізацію медичних послуг. Від ступеня компетентності медичних кадрів, їх кваліфікованої роботи, оплати праці, соціальної забезпеченості залежить здоров'я пацієнтів.

Матеріальне забезпечення медичної сфери ресурсами є головним фактором на сучасному етапі її трансформації і розвитку для проведення ефективної державної політики реформ у сфері охорони здоров'я задля добробуту суспільства. Як тільки соціально-економічна криза в Україні остаточно взята під контроль, необхідно вжити заходів для вирішення проблеми зростання темпів продуктивності виробництва протягом найближчого часу і зосередити увагу на структурних реформах, необхідних для покращення довгострокових перспектив соціально-економічного зростання. Такі тривалі періоди асоціюються з нижчими реальними зарплатами і створюють широкі передумови для фінансування органами державної влади заходів, спрямованих на протидію соціально-економічним збиткам.

Природно, що до теперішнього часу вивчення соціально-економічних наслідків триваючої війни з РФ було зосереджено на короткострокових результатах стратегій пом'якшення і стримування. Однак, під час того, як органи державної влади реалізують великомасштабні податково-бюджетні програми, потрібно зрозуміти, як буде виглядати соціально-економічний прогноз на найближчі роки. Криза спричинена війною з РФ спонукає до базової суспільної трансформації, що відображається у сфері охорони здоров'я, детермінованої сучасним соціально-економічним станом в Україні. Військові дії можуть спровокувати органи державної влади приймати термінові заходи з пом'якшення наслідків більш довготривалого характеру для фінансово-господарських систем і національної безпеки України в цілому.

Настільки ж серйозний характер носить і посилює даний факт на існуючі соціально-економічні кризові явища і спалах хвороб, що вони і без того лягають додатковим навантаженням на систему охорони здоров'я та провокують відсутність соціальної стабільності в українському суспільстві. Для підвищення стабільності органи державної влади повинні реалізувати ефективні механізми

державного управління щодо протидії суспільним трансформаціям, створювати і приймати програми соціальної безпеки (рис. 1). Органи державної влади мають нести відповідальність за розроблення комплексної стратегії державного управління людськими і матеріальними ресурсами та визначення пріоритетів у їх розподілі, координації завдань з підготовки керівних кадрів.

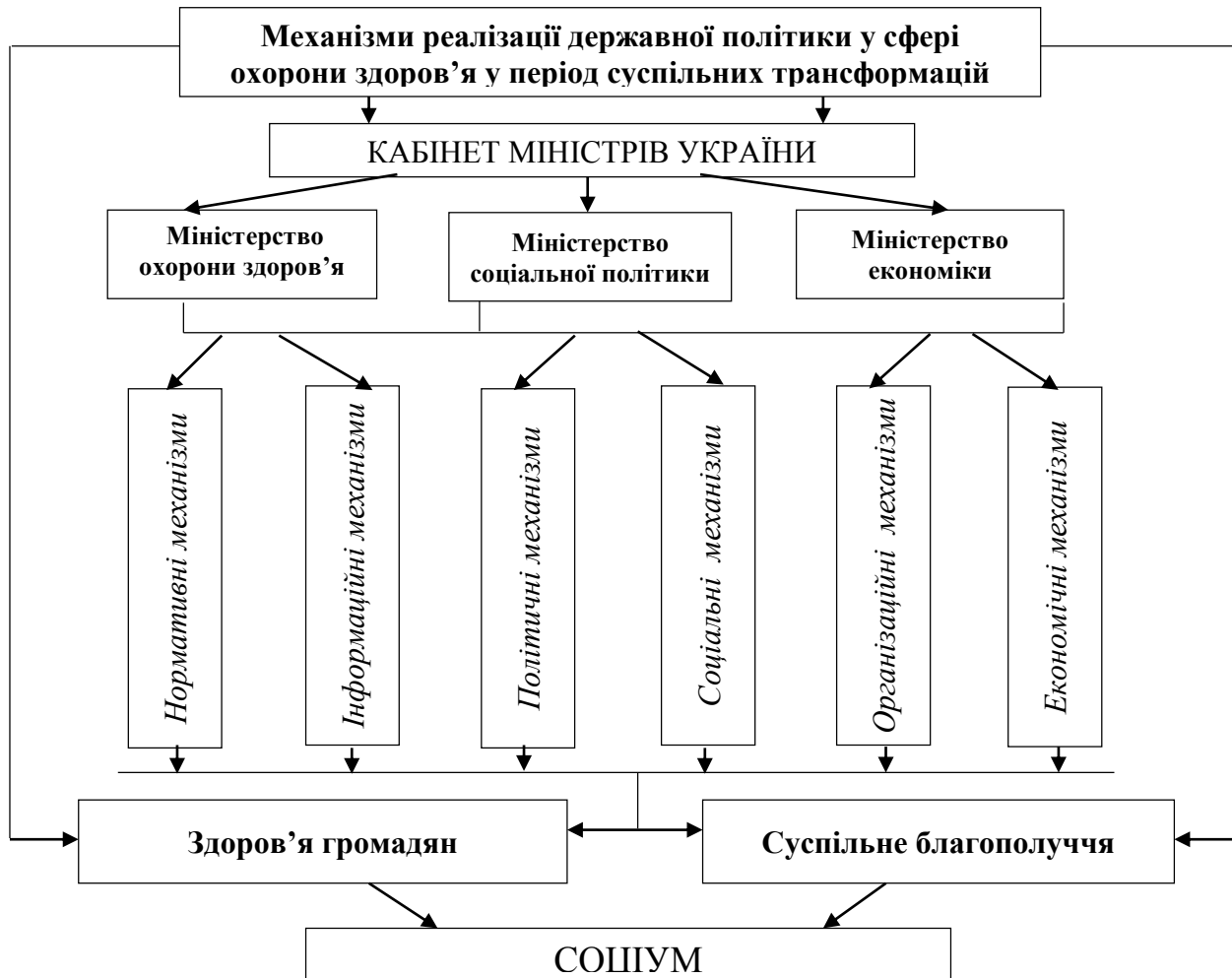

Рис. 1. Механізми реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я у період суспільних трансформацій в Україні

Нормативні механізми регламентують формування нормативно-правової бази, що передбачає реалізацію ефективної державної політики у сфері охорони здоров'я, підвищення ефективності функціонування сфери охорони здоров'я, удосконалення регуляторних процедур у сфері охорони здоров'я шляхом контролю за виконанням нормативно-правових актів, забезпечення мінімального єдиного соціального стандарту надання медико-санітарних послуг з дотримання рівня здоров'я населення на сучасному етапі в Україні. Економічні механізми регламентують системне вирівнювання дисбалансу соціально-економічної нерівності щодо можливості рівного доступу громадян до медичної допомоги, зосередження матеріальних і фінансових ресурсів на найбільш необхідних ділянках системи охорони здоров'я, систематичне проведення суспільного

електронного опитування з питань соціально-економічного розвитку та забезпечення громадської безпеки, економічно обгрунтований розподіл видатків з державного та місцевих бюджетів на функціонування заходів медико-санітарного та оздоровчого характеру.

Організаційні механізми регламентують розробку та здійснення партнерських проектів із медико-соціальних напрямів державної політики у сфері охорони здоров'я України, застосування соціальних технологій громадського контролю за діяльністю лікарняних установ, підвищення ефективності функціонування інститутів державної влади з пропаганди громадського здоров'я серед населення, забезпечення виконання національних програм і проектів у сфері охорони здоров'я як частини реалізації державної гуманітарної політики в Україні. Соціальні механізми регламентують зростання соціально-політичних гарантій у суспільній та громадянській сферах щодо охорони здоров'я населення та гармонійний соціально-економічний розвиток, розширення можливості процедур демократичної участі соціуму в реалізації органами державної влади програм Національної служби здоров'я, неухильне дотримання соціальних гарантій та прав людини на сучасному етапі.

Інформаційні механізми регламентують гарантування у громадянському суспільстві свободи слова і думки, вільного доступу населення до інформації про актуальний стан суспільних трансформацій, надання обгрунтованої та доказової інформації, удосконалення управлінських підходів у суспільно-владній взаємодії в частині інформування громадян щодо гарантій медико-соціального обслуговування під час правового режиму воєнного стану в Україні. Політичні механізми регламентують створення національної системи охорони здоров'я, яка забезпечить надійні державні заходи реагування на надзвичайні ситуації, забезпечення контролю на рівні органів представницької влади з регламентації умов зайнятості медико-санітарного персоналу, включаючи соціальний захист, створення системи підготовки немедичних фахівців охорони здоров'я, працівників органів державної влади в гуманітарній сфері, менеджерів системи охорони здоров'я.

Сьогодні в Україні необхідний комплексний підхід у державній соціально-гуманітарній політиці щодо реформування системи охорони здоров'я на сучасному етапі. Реалізація державної політики у сфері охорони здоров'я повинна забезпечити своїми заходами підтримку медичного персоналу, так як заходи із реформування регламенту його праці вимагають перспективного кадрового планування. При організації робочого часу необхідно докладати всіх зусиль, щоб у відповідності з вимогами роботи розподілити на справедливій основі змінну роботу, понаднормову роботу, зайнятим робочий день персоналом і враховувати індивідуальні побажання побутового характеру.

В Україні у сфері охорони здоров'я належить здійснити системні структурні перетворення спроектовані на оптимізацію медичної допомоги на основі посилення координації, більш цілеспрямованої та якісної підготовки медичного персоналу і покращення технічної оснащеності медичних установ.

Для цього необхідно сформувати систему громадського контролю якості медичних послуг та доцільно поступово вводити додаткові платежі при лікуванні пацієнтів у платних установах. Важливими є удосконалення напрямів модернізації у процедурі надання безкоштовних послуг із лікування населення та контролю за даною діяльністю в цілому у сфері охорони здоров'я.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі вирішено актуальне завдання, яке полягає в науково-теоретичному обґрунтуванні формування державної політики у сфері охорони здоров'я в період суспільних трансформацій і розробці практичних рекомендацій для органів державної влади з ефективної реалізації управлінських механізмів на сучасному етапі правового режиму воєнного стану. Отримані результати дисертаційного дослідження дозволили запропонувати наступні висновки та практичні рекомендації.

1. Проаналізовано проблематику сфери охорони здоров'я в період суспільних трансформацій як об'єкту державного впливу. Сучасне суспільство значною мірою уразливе перед загрозою розриву традиційних соціальних зв'язків, дефіциту якісного медичного обслуговування, збільшення безробіття та інших соціально-гуманітарних проблем. Процеси соціальної та культурної поляризації в екстремальних умовах відбуваються з прискоренням, тому сьогодні необхідне згуртування суспільства під час війни з російським агресором, що є виключно складним завданням. Готовність органів державної влади до колективних дій у військовому протистоянні в цілому підвищується. Зростання соціально-економічних впливів негативного характеру за останні роки диктує необхідність підготовки фахівців, здатних надавати у різних сферах допомогу потерпілим від подібних загроз, вони стали шансом для соціуму переосмислити устрій сучасного світу. Основними інституціями, що забезпечують реалізацію концепції державної політики у сфері охорони здоров'я у період суспільних трансформацій є органи державної влади, заклади системи охорони здоров'я та громадянські інституції соціально-гуманітарного напрямку. Комплексне вирішення поставлених завдань переорієнтує практичну діяльність органів державної влади на розв'язання проблеми зміцнення здоров'я та працездатності українського суспільства.

2. Досліджено зарубіжний досвід реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я в період суспільних трансформацій. Спільним у зарубіжних системах охорони здоров'я є врахування демографічних, соціальних, національних традицій, територіальних та інших особливостей. Зарубіжний досвід показує, що глобальні соціально-гуманітарні наслідки трансформаційних періодів для країн виявилися більш серйозними, ніж передбачалося, що призвело до погіршення макроекономічних показників. Перспективною видається імплементація засад управління охороною здоров'я в зарубіжних країнах на вітчизняному ґрунті в цілому, а також питань, пов'язаних із трансформацією національного законодавства України у сфері охорони здоров'я у співвідношенні

з правовими стандартами Європейського Союзу зокрема. Натомість, не існує можливості абсолютного перенесення зарубіжних моделей у систему охорони здоров'я України, у першу чергу через триваючу війну нашої держави з РФ, а доцільним є використання локальних розробок, які детермінують якісні системні зміни у національній сфері охорони здоров'я.

3. Обґрунтовано державно-приватне партнерство у соціально-гуманітарній сфері щодо системної взаємодії з інституціями громадянського суспільства. Особливості розвитку державно-приватного партнерства у соціально-гуманітарній сфері розширюють конкуренцію між медичними закладами, розвиток підприємницької діяльності, збільшення переліку медичних послуг та співпраці між державним та приватним секторами. Сфера охорони здоров'я України не використовує у повному обсязі потенціалу державно-приватних партнерств, а спільна діяльність, розподіл продукції, фінансові ресурси приватного партнера, запозичені кошти та інші джерела не заборонені законодавством. Проблеми на ринку праці, у соціальній сфері мають особливу природу і не можуть трактуватися з точки зору стандартних підходів до аналізу суспільно-гуманітарних криз. Сьогодні актуалізуються управлінські підходи у державно-приватному партнерстві у сфері охорони здоров'я та реформаторська модель державного управління. Реформування сфери охорони здоров'я неможливо без організаційних перетворень спрямованих на розвиток соціальних, економічних трансформацій громадянського суспільства.

4. Визначено напрями реформування державної політики сфери охорони здоров'я внаслідок функціонування правового режиму воєнного стану. Децентралізаційні процеси у системі громадського здоров'я на рівні місцевих органів державної влади сприяють ініціативності закладів охорони здоров'я щодо широкого залучення волонтерських організацій до розв'язання проблем охорони здоров'я населення через їх активну взаємодію з громадянським суспільством. Рівень громадського здоров'я, захищеність громадян, соціально-економічна ефективність галузі буде сприяти задоволенню потреб громадян щодо медико-соціальних послуг. Нівелювання внутрішніх та зовнішніх протиріч у взаємодії системи охорони здоров'я, як державної інституції виявить чинники, що впливають на ефективність державної політики у сфері охорони здоров'я та недоліки у реалізації механізмів державного управління охороною здоров'я. Головним завданням всіх суспільних трансформаційних процесів, які сьогодні реалізуються у сфері охорони здоров'я є підвищення рівня та якості життя громадян України, у тому числі й сьогодні, під час викликів війни, що в остаточному підсумку забезпечить високий рівень національної безпеки. Удосконалення державної політики у сфері охорони здоров'я України повинно стати ключовим механізмом реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я, оскільки дасть змогу не лише суттєво впливати на підвищення якості медичного обслуговування громадян, а й активізувати процес адаптації організаційно-правових засад у сфері охорони здоров'я на сучасному етапі

5. Удосконалено механізми реалізації державної політики у сфері охорони

здоров'я у період суспільних трансформацій в Україні. Важливим є вирішення питань недостатньої та різкої диференційованої якісної медичної допомоги, відсутності функціонального забезпечення для ефективності механізмів реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я. Отож, запропоновано функціональне наповнення *нормативних механізмів, що передбачає* формування нормативно-правової бази, що передбачає реалізацію ефективної державної політики у сфері охорони здоров'я та підвищення ефективності функціонування сфери охорони здоров'я в Україні. *Економічні механізми передбачають* системне вирівнювання дисбалансу соціально-економічної нерівності щодо можливості рівного доступу громадян до медичної допомоги та зосередження матеріальних і фінансових ресурсів на найбільш необхідних напрямках, враховуючи особливості правового режиму воєнного стану. *Організаційні механізми передбачають* розробку та здійснення партнерських проектів із медико-соціальних напрямів державної політики у сфері охорони здоров'я України. *Соціальні механізми передбачають* зростання соціально-політичних гарантій у суспільній та громадянській сферах щодо охорони здоров'я населення та гармонійний соціально-економічний розвиток. *Інформаційні механізми передбачають* гарантування вільного доступу населення до інформації про актуальний стан загроз та надання обґрунтованої інформації у період суспільних трансформацій. *Політичні механізми передбачають* створення національної системи охорони здоров'я забезпечуючи надійні державні заходи реагування на надзвичайні ситуації під час триваючої війни з рф.

6. Надано практичні рекомендації органам державної влади із суспільно-владної взаємодії у сфері охорони здоров'я на сучасному етапі в Україні. Триваюча війна з рф змусила змінювати кожен спектр повсякденного життя, від роботи чи навчання до проведення вільного часу та сімейного життя. Хоча в нормальних умовах приналежність до численних соціальних груп і активна участь у них характерна громадянському суспільству, в умовах триваючих військових дій міжособистісні контакти набули нової специфіки. Основний зміст управлінських підходів до формування та реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я полягає в узгодженості галузевих норм, фінансової та інформаційної підтримки державної політики, комплексності заходів з охорони здоров'я. Органи державної влади повинні розширювати спектр послуг з урахуванням адресності, специфіки регіону, соціально-демографічних характеристик споживачів послуг та їхніх потреб. Розуміючи логіку зазначених аргументів потрібно зазначити, що вона базується на показниках, за якими необхідно усвідомити рівень соціального капіталу, так як окремі частини суспільства диференційовано усвідомлюють реальність сучасних загроз. В Україні у сфері охорони здоров'я належить здійснити системні структурні перетворення спроектовані на ефективну суспільно-владну взаємодію, оптимізацію медичної допомоги на основі посилення координації, більш цілеспрямованої та якісної підготовки медичного персоналу і покращення технічної оснащеності медичних установ.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у наукових фахових виданнях з державного управління:

1. Шимечко О.С. Значення територіальних громад в удосконаленні діяльності медико-лікарняних установ в умовах правового режиму воєнного стану в Україні. *Таврійський науковий вісник "Публічне управління та адміністрування"*. 2025. №1. С. 102-107. DOI: <https://doi.org/10.32782/tnv-pub.2025.1.13>
2. Шимечко О.С. Формування та реалізація державної соціально-гуманітарної політики у сучасній системі охорони здоров'я: нормативно-правові аспекти. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2024. №43. С. 105-109. DOI: <https://doi.org/10.32782/pma2663-5240-2024.43.15>
3. Бобак А.І., Шимечко О.С. Інформаційно-технологічні аспекти формування та реалізації державної політики реформ у системі охорони здоров'я на сучасному етапі в Україні. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2024. № 4 (43). С. 10-14. DOI: <https://doi.org/10.32782/2310-9653-2024-4.2>
4. Шимечко О.С. Трансформація державної соціально-гуманітарної політики у галузі охорони здоров'я щодо суспільної комунікації на спеціалізованих цифрових платформах. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Публічне управління та адміністрування*. 2024. №6. Т. 35 (74). С. 89-93. DOI: <https://doi.org/10.32782/TNU-2663-6468/2024.6/16>
5. Шимечко О.С. Інноваційні підходи з імплементації кращих практик зарубіжного досвіду в реалізації державної соціально-гуманітарної політики у галузі охорони здоров'я. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Публічне управління та адміністрування*. 2025. №1. Т. 36 (75). С. 160-164. DOI: <https://doi.org/10.32782/TNU-2663-6468/2025.1/26>

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

6. Шимечко О.С. Перспективи розвитку медичних установ у контексті економічних трансформацій в умовах воєнного стану. *Публічне управління у сфері цивільного захисту: освіта, наука, практика: матер. Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (Черкаси, 27 березня 2025 р.)*. Черкаси: НУЦЗ, 2025. С. 303-306. URL: <http://nnvc.nuczu.edu.ua>
7. Шимечко О.С. Розвиток системи охорони здоров'я в контексті євроінтеграційних процесів. *Стратегія розвитку агровольтаїки: стан виклики та кроки впровадження в Україні: матер. Міжнар. міжгалуз. конф. (Київ, 8 квітня 2025 р.)*. Київ: ТНУ імені В.І. Вернадського, 2025. С. 64-67. URL: <https://tnu.edu.ua/materiali-konferencij/>
8. Шимечко О.С. Правове регулювання медичної діяльності в умовах воєнного та післявоєнного часу: організаційно-нормативні аспекти. *Проблеми управління суспільним розвитком в умовах криз та післякризового відновлення: матер. наук.-практ. конф. за міжнар. уч. (Київ, 21 листопада 2024 р.)*. Київ: НУОЗ України імені П.Л. Шупика. С. 132-136. URL: https://www.nuozu.edu.ua/zagruzka3/15_12_24-1.pdf

9. Шимечко О.С. Особливості сучасної парадигми публічного управління та адміністрування. *Національна безпека в умовах війни, післявоєнної відбудови та глобальних викликів XXI століття*: матер. Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. уч. (Житомир, 12–13 грудня 2024 р.). Житомир: Житомирська політехніка, 2024. С. 240-243. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/zbirnyk-tez-dopovidey-vseukrayinskoyi-naukovo-praktychnoyi-konferentsiyi-z-mizhnarodnoyu-uchastyu-natsionalna-bezpeka-v-umovakh-viyny-pislyavoyennoyi-vidbudovy-ta-hlobalnykh-vyklykiv-khkhi-st/>

10. Шимечко О.С. Цифровізація системи охорони здоров'я як інструмент підвищення ефективності медичних послуг в умовах інформаційного суспільства. *Теоретико-практичні засади управління, економіки та природокористування: аспекти реінтеграції Криму в господарський комплекс України: матер. VIII Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 14 листопада 2024р.)*. Київ: ТНУ імені В.І. Вернадського. С. 392-397. DOI: <https://doi.org/10.32782/978-966-289-948-1>

АНОТАЦІЯ

Шимечко О. С. Реалізація державної політики у сфері охорони здоров'я у період суспільних трансформацій. – *Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.*

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління. – Національний університет цивільного захисту України. – Черкаси, 2025.

У дисертаційному дослідженні висвітлено теоретичні положення, висновки та практичні рекомендації, які можуть бути використані в діяльності центральних органів виконавчої та законодавчої влади, органах виконавчої влади на місцях, підпорядкованих ним структурних підрозділів з охорони здоров'я, а також соціального захисту населення для удосконалення механізмів реалізації державної політики охорони здоров'я.

Обґрунтовано принципово новий концептуально-цілісний підхід до процесів формування та реалізації механізмів державної політики в сфері охорони здоров'я, що забезпечується діалоговою формою відносин у суспільно-владній взаємодії між закладами охорони здоров'я, органами державної влади та громадськими організаціями і об'єднаннями соціально-гуманітарного напрямку діяльності. Зазначене передбачає удосконалення управлінських механізмів для комплексного вирішення медико-соціальних проблем та підвищення кваліфікації медичних працівників і медсестринського персоналу закладів охорони здоров'я як невід'ємної частини стабільної роботи сфери.

Науково обґрунтовано комплекс механізмів з реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я під час суспільних трансформацій, що передбачає окреслення переліку функцій державного управління та закріплення їх за кожним напрямом реалізації державної політики, належного нормативного забезпечення функцій реалізації, які ґрунтуються на застосуванні нових

концептуально-ціннісних засад інтегративного підходу до налагодження системного партнерства шляхом цілеспрямованого впливу суб'єктів державної політики на розвиток сфери охорони здоров'я в Україні.

Сформульовано системний підхід реформування державної політики у сфері охорони здоров'я в частині виокремлення її структурних складових, зокрема, ціннісного базису активного довголіття, соціально-психологічної адаптації населення внаслідок застосування новітніх форм державно-приватного партнерства у сфері охорони здоров'я через системну діяльність органів державної влади. Проведено наукову систематизацію існуючих тенденцій реформування державної політики у сфері охорони здоров'я та доповнення понятійно-категоріального апарату науки державного управління щодо визначення соціальних факторів трансформації системи охорони здоров'я.

Науково обгрунтовано державну політику у сфері охорони здоров'я в період суспільних і гуманітарних трансформацій, що передбачає застосування нових науково-методологічних підходів на основі узгодження управлінських потреб у системному державно-приватному партнерстві шляхом цілеспрямованого впливу суб'єктів державної політики на розвиток сфери охорони здоров'я в Україні. Удосконалено форми співпраці у суспільно-владних відносинах з обгрунтуванням застосування інтегрального підходу в процесах державно-приватного партнерства у реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я у період суспільних трансформацій.

Ключові слова: охорона здоров'я, державно-приватне партнерство, виклики, реалізація, суспільні трансформації, сфера, державна політика, механізми, сучасний етап, управління, удосконалення.

ANNOTATION

Shymechko O. Implementation of state health policy during the period of social transformations. – *Qualification scientific work in the form of a manuscript.*

Dissertation for the degree of Candidate of Sciences in Public Administration in the specialty 25.00.02 – mechanisms of public administration. – National University of Civil Protection of Ukraine. – Cherkasy, 2025.

The dissertation study highlights theoretical provisions, conclusions and practical recommendations that can be used in the activities of central executive and legislative bodies, local executive bodies, subordinate structural units in health care, as well as social protection of the population to improve the mechanisms for implementing state health policy during the period of social and humanitarian transformations, reducing the negative socio-economic impact on society in Ukraine. A fundamentally new conceptual and holistic approach to the processes of forming and implementing state policy mechanisms in the field of health care is substantiated, which is ensured by a dialogical form of relations in public-governmental interaction between health care institutions, state authorities and public organizations and associations of the social and humanitarian direction of activity.

The above-mentioned provides for the improvement of management mechanisms for the comprehensive solution of medical-social and humanitarian

problems and the improvement of the qualifications of medical workers and nursing staff of health care institutions as an integral part of the stable work of the industry. A set of mechanisms for the implementation of state policy in the field of health care during social and humanitarian transformations is scientifically substantiated, which provides for the delineation of a list of state administration functions and their assignment to each direction of state policy implementation, proper regulatory support for implementation functions, which are based on the application of new conceptual and value principles of an integrative approach to establishing a systemic partnership through targeted influence of state policy subjects on the development of the health care sector in Ukraine.

A systematic approach to reforming public health policy has been formulated in terms of identifying its structural components, in particular, the value basis of active longevity, socio-psychological adaptation of the population as a result of the application of new forms of public-private partnership in the field of health care through the systematic activities of state authorities. A scientific systematization of existing trends in public health policy reform has been carried out and the conceptual and categorical apparatus of public administration science has been supplemented to determine the social and humanitarian factors of the transformation of the health care system, which are due to globalization factors of cultivating the values of public health, tolerance and solidarity in the public consciousness.

The state health policy in the period of social and humanitarian transformations has been scientifically substantiated, which involves the application of new scientific and methodological approaches based on the coordination of management needs in a systemic public-private partnership through the targeted influence of state policy entities on the development of the health care sector in Ukraine. Forms of cooperation in public-government relations have been improved with the justification of the use of an integrated approach in the processes of public-private partnership in the implementation of state policy in the field of health care during the period of social transformations.

Keywords: health care, public-private partnership, challenges, implementation, social transformations, industry, public policy, mechanisms, modern stage, management, interaction, improvement.

Відповідальна за друк Ажажа М.А.

Підписано до друку 04.07.2025 р.
Формат 60х84 1/16. Обл.-вид. арк. 0,9.
Гарнітура Таймс. Тираж 100 прим.

Віддруковано з оригінал-макета в друкарні ФОП Леонов Д.С.
61023, м. Харків, вул. Весніна, 12, тел. (057) 717-28-80.